

Věc C-99/22

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

14. února 2022

Předkládající soud

Symvoulío tis Epikrateias (Řecko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

30. prosince 2021

Navrhovatelka:

Kapniki A. Michailidis A.E.

Odpůrci:Organismos Pliromon kai Elegchou Koinotikon Enischyseon
Prosanatolismou kai Eggyiseon (O.P.E.K.E.P.E.)

Ypourgos Agrotikis Anaptixis kai Trofimon

Předmět původního řízení

Návrh na zrušení rozhodnutí Ethnikos Organismos Kapnou (Národní tabáková organizace, Řecko) o vrácení neoprávněně vyplacené prémie Společenství.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Zemědělství – Společná organizace trhů – Surový tabák – Nařízení Rady (EHS) č. 2062/92 – Platnost – Výklad – Zásada zákazu zpětné účinnosti právních předpisů – Zásada ochrany legitimního očekávání – Článek 267 SFEU.

Předběžná otázka

Porušuje čl. 3 odst. 3 nařízení Rady (EHS) č. 2062/92 ze dne 30. června 1992, který stanoví, že pokud množství tabákových listů nízké jakosti nakoupené

zpracovatelem přesáhne v poměru k celkovému nákupu dotčené odrůdy maximální procento stanovené v příloze IV, sníží se prémie o 30 % za množství přesahující toto procento, zásadu zákazu zpětné účinnosti právních předpisů a zásadu ochrany legitimního očekávání?

Relevantní ustanovení unijního práva a unijní judikatura

Nařízení Rady (EHS) č. 727/70 ze dne 21. dubna 1970 o zřízení společné organizace trhu se surovým tabákem (Úř. věst. 1970, L 94, s. 85), naposledy pozměněné nařízením Rady (EHS) č. 860/92 ze dne 30. března 1992 (Úř. věst. 1992, L 91, s. 1): články 1 až 7a, 13 a 17

Nařízení Komise (EHS) č. 1726/70 ze dne 25. srpna 1970, kterým se stanoví postupy poskytování premie na tabákové listy (Úř. věst. 1970, L 191, s. 1), ve znění nařízení Komise (EHS) č. 1413/1991 ze dne 29. května 1991 (Úř. věst. 1991, L 135, s. 15): články 2, 2a, 2b a čl. 7 odst. 2

Nařízení Rady (EHS) č. 2075/92 ze dne 30. června 1992 o společné organizaci trhu se surovým tabákem (Úř. věst. 1992, L 215, s. 70): články 1, 3, 5, 6 a 8 až 10

Nařízení Rady (EHS) č. 861/92 ze dne 30. března 1992, kterým se pro sklizeň 1992 stanoví maximální zaručená množství v odvětví surového tabáku (Úř. věst. 1992, L 91, s. 2): první a druhý bod odůvodnění

Nařízení Rady (EHS) č. 2062/92 ze dne 30. června 1992, kterým se pro sklizeň 1992 stanoví normativní ceny, intervenční ceny a premie poskytované odběratelům tabákových listů, odvozené intervenční ceny baleného tabáku, referenční jakosti a pěstitelské oblasti (Úř. věst. 1992, L 215, s. 22): první, třetí, sedmý a devátý bod odůvodnění, článek 3 a přílohy I a IV

Rozsudky Soudního dvora ze dne 11. července 1991, Crispoltoni (C-368/89, EU:C:1991:307); ze dne 5. října 1994, Crispoltoni a další (C-133/93, C-300/93 a C-362/93, EU:C:1994:364); ze dne 26. března 1998, Petridi (C-324/96, EU:C:1998:138); ze dne 17. září 1998, Pontillo (C- 372/96, EU:C:1998:412) a ze dne 6. července 2000, ATB a další (C- 402/98, EU:C:2000:366).

Stručný popis skutkového stavu a řízení

- 1 Rozhodnutím ředitele Národní tabákové organizace ze dne 22. září 1995 bylo navrhovatelce na základě nařízení č. 2062/92 uloženo vrátit premii Společenství ve výši 51 564, 843 GRD (151 327, 492 eur), která jí byla neoprávněně vyplacena: navrhovatelka totiž obdržela vyšší premii, než na jakou měla nárok, jelikož nákupy tabáku odrůdy „Katerini“ ze sklizně 1992, které uskutečnila, představovaly nákupy tabáku nižší jakosti přesahující procento stanovené v příloze IV uvedeného nařízení, tedy 20 %.

- 2 Navrhovatelka podala proti tomuto aktu „návrh na zrušení“ k Symvoulio tis Epikrateias (Státní rada, Řecko), který jej postoupil k rozhodnutí Dioikitiko Protodikeio Athinon (správní soud prvního stupně v Athénách, Řecko). Správní soud prvního stupně v Athénách zamítl žalobu jako neopodstatněnou. Následně podala navrhovatelka proti rozsudku soudu prvního stupně odvolání k Dioikitiko Efeteio Athinon (odvolací správní soud v Athénách, Řecko), který jej napadeným rozsudkem zamítl.
- 3 Odvolací správní soud v Athénách shledal, že ustanovení čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2062/92 se týkalo sklizně roku 1992 a bylo určeno pro přechod na nový režim společné organizace trhu s tabákem pro sklizeň roku 1993 s nezbytnými změnami. Rovněž uvedl, že stanovení premií podle tohoto ustanovení nepředstavuje případ zpětné účinnosti, neboť se nevztahuje na datum uzavření smluv pro sklizeň v roce 1992, ale pouze na jakost tabáku producenta. Odmítl proto tvrzení navrhovatelky, podle něhož je nařízení č. 2062/92 v rozsahu, v němž se vztahuje na právní vztahy vzniklé již před jeho zveřejněním dne 30. července 1992, zejména na smlouvy o nákupu tabáku od producentů pro sklizeň v roce 1992, které navrhovatelka podepsala během jarní sezóny a před 1. červnem 1992, neplatné z důvodu své zpětné účinnosti.
- 4 Podle odvolacího správního soudu v Athénách nebyl čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2062/92 ani v rozporu se zásadou ochrany legitimního očekávání. Tento soud zejména uvedl, že v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora je účelem této zásady chránit každý informovaný hospodářský subjekt před nepředvídatelnými změnami právních situací a vztahů a že v rámci společných organizací trhu, kde dochází k neustálým úpravám s ohledem na změny hospodářské situace, nemohou hospodářské subjekty legitimně očekávat zachování stávajícího právního stavu. Odmítl tedy tvrzení navrhovatelky, že náhlá a následná změna režimu podpor Společenství zmařila její očekávání, že na základě právního rámce platného v době uzavření smluv o pěstování obdrží premii v plné výši, a nikoliv se snížením o 30 %.
- 5 Navrhovatelka podala proti rozsudku odvolacího správního soudu v Athénách kasační opravný prostředek k předkládajícímu soudu.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 6 Podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že ačkoli zásada právní jistoty obecně brání tomu, aby byl počátek časové působnosti unijního aktu stanoven na den předcházející dni jeho vyhlášení, může tomu být výjimečně jinak, pokud to vyžaduje sledovaný cíl a pokud jsou náležitě respektována legitimní očekávání dotčených osob. Stejná judikatura se uplatní i v případě, kdy zpětná účinnost není výslovně stanovena v samotném aktu, ale vyplývá z jeho obsahu (rozsudek ze dne 11. července 1991, Crispolti, C-368/89, EU:C:1991:307, bod 17).
- 7 Dále je rovněž ustálenou judikaturou, že účelem zásady ochrany legitimního očekávání, která je jednou ze základních unijních zásad, je chránit každý

informovaný hospodářský subjekt před nepředvídatelnými změnami právních situací a vztahů. V kontextu společné organizace trhu, kde mají příslušné orgány širokou diskreční pravomoc v otázkách společné zemědělské politiky a kde se neustále provádějí úpravy odrážející změny hospodářské situace, však hospodářské subjekty nemohou legitimně očekávat zachování stávajícího právního režimu. Působnost zásady ochrany legitimního očekávání nemůže být natolik rozšířena, aby obecně bránila použití nové právní úpravy na budoucí účinky situací vzniklých za působnosti dřívější právní úpravy. Zejména proto, že jelikož se podnikatelé nemohou spoléhat na existenci nabytého práva za účelem zachování určité výhody, nemůže jakékoli snížení jejich příjmů představovat porušení zásady ochrany legitimního očekávání (viz rozsudky Soudního dvora ze dne 5. října 1994, Crispoltoni a další, C-133/93, C-300/93 a C-362/93, EU:C:1994:364; ze dne 26. března 1998, Petridi, C-324/96, EU:C:1998:138; ze dne 17. září 1998, Pontillo, C-372/96, EU:C:1998:412, a ze dne 6. července 2000, ATB a další, C-402/98, EU:C:2000:366).

- 8 Cílem nařízení č. 727/70 je mimo jiné podpořit zlepšení jakosti produkovaného tabáku a přizpůsobit produkci ve smyslu přeměny na konkurenceschopnější odrůdy; s ohledem na zamýšlenou orientaci produkce se každoročně stanoví normativní cena pro sklizeň v následujícím kalendářním roce a pro referenční jakost každé odrůdy. Ceny, stejně jako referenční jakost a pěstitelské oblasti, se stanoví každoročně před 1. srpnem pro sklizeň v následujícím kalendářním roce. Toto nařízení rovněž stanoví, že premie se poskytuje fyzickým nebo právnickým osobám, které nakupují tabákové listy přímo od pěstitelů Společenství, pokud s nimi uzavřely evropské smlouvy o pěstování. Výše premie pro sklizeň následujícího kalendářního roku se stanoví každoročně před 1. listopadem pro každou odrůdu z uznaných pěstitelských oblastí a pro odpovídající referenční jakost. Takto stanovená výše premie se vztahuje na veškerý tabák dané odrůdy, ale může být výjimečně, aby nebránila hladkému fungování společné organizace trhu a kvalitativnímu přizpůsobení produkce požadavkům trhu, stanovená pro jiné než referenční jakosti na vyšší nebo nižší částku, než je částka obvykle použitelná na veškerý tabák dané odrůdy.
- 9 Nařízení č. 727/70 bylo zrušeno nařízením č. 2075/92, jež vstoupilo v platnost od sklizně v roce 1993, které mělo za cíl upravit režim zejména na základě politiky jakosti a stanovilo, že pro získání premie musí být splněny také požadavky na jakost. S ohledem na reformu právních předpisů v odvětví surového tabáku, zejména pro sklizeň v roce 1992, která nepodléhala ustanovením nového nařízení č. 2075/92, byly přijaty tyto předpisy: (a) nařízení č. 861/92, které stanovilo maximální zaručená množství, a (b) nařízení č. 2062/92, které stanovilo normativní ceny, intervenční ceny, premie, referenční jakosti a pěstitelské oblasti pro každou odrůdu.
- 10 Ze systematiky stanovené v nařízení č. 727/70 o společné organizaci trhu se surovým tabákem vyplývá, že základním kritériem pro stanovení mimo jiné výše premie prostřednictvím nařízení byla každoročně stanovená „referenční jakost“, která byla definována tak, aby umožnila co nejobjektivnější posouzení jakosti

tabáku. Ze systematiky těchto ustanovení však nevyplývá, že by poskytnutí prémie příjemcům bylo podmíněno nákupem tabáku určité jakosti, která by odpovídala každoročně stanovené „referenční jakosti“. Jinými slovy z ničeho nevyplývá, že by prémie byla poskytnuta pouze tehdy, pokud příjemce na základě smlouvy o pěstování nakoupil tabák, který splňuje vlastnosti „referenční jakosti“ odrůdy definované právními předpisy.

- 11 Nařízení č. 2062/92 především v čl. 3 odst. 3 stanovilo, že prémie se sníží o 30 %, pokud zpracovatelský podnik, který je příjemcem prémie, nakoupil tabák nižší třídy, kategorie nebo jakosti, než je [referenční třída, kategorie nebo jakost], a množství jím nakoupeného tabáku nižší jakosti přesáhlo určité procento celkového nákupu dotčené odrůdy. Pro dotčenou odrůdu „Katerini“ byl tento procentní podíl v příslušné příloze stanoven na 20 %.
- 12 Vzhledem k tomu, že nařízení č. 2062/92, které se vztahovalo na sklizeň v roce 1992, na niž se nevztahovalo nové nařízení č. 2075/92, bylo přijato dne 30. června 1992 a zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie* dne 30. července 1992, tedy v době, kdy již byly uzavřeny smlouvy o pěstování podle nařízení č. 1726/70, má výše uvedené ustanovení čl. 3 odst. 3 nařízení č. 2062/92 zpětnou účinnost.
- 13 Navíc podle předkládajícího soudu je sice pravda, že zavedené snížení prémie má za cíl zlepšit jakost pěstovaných odrůd tabáku, a tím i jejich konkurenceschopnost, ale tohoto cíle, který je jistě v souladu s cíli společné organizace trhu s tabákem, nemohlo být dosaženo v době vstupu nařízení č. 2062/92 v platnost. Důvodem je to, že k tomuto datu již uplynula lhůta pro uzavření smluv o pěstování mezi pěstiteli a zpracovateli a účastníci trhu již rozhodli o směřování produkce, aniž by bylo možné pro sklizeň v roce 1992 dosáhnout sledovaného cíle, tedy zabránit pěstování odrůd tabáku, které nesplňují kritéria jakosti.
- 14 V důsledku toho a právě z tohoto důvodu předkládající soud pochybuje o platnosti čl. 3 odst. 3 nařízení Rady č. 2062/92 (viz rozsudek ze dne 11. července 1991, Crispoltoni, C-368/89, EU:C:1991:307).
- 15 Kromě toho je podle předkládajícího soudu v projednávané věci porušena i zásada ochrany legitimního očekávání hospodářských subjektů, neboť podle pravidla platného podle nařízení č. 727/70 byla výše prémie použitelná na sklizeň následujícího kalendářního roku stanovena před 1. listopadem každého roku a smlouvy o pěstování musely být v každém případě uzavřeny do konce června.